

Što se tiče dupina, akvatorij Lošinja i Creska najduže je i najsustavnije istraživao

U Vašem cijenjenom listu od 11. veljače 2007. objavljena su dva članka: »Mišljenje prof. dr. Gomerčića je neargumentirano« i »Dupini su zaštitni znak otoka Lošinja«. U oba članka se spominje i ističe moje ime, pa Vas molim da objavite moj odgovor na oba spomenuta članka.

Već sam naslov prvog članka je potpuno neprihvatljiv iako proizlazi iz teksta članka gdje piše: »Zavod smatra mišljenje prof. dr. Gomerčića neargumentiranim...«, jer nije jasno odakle članovi Državnog zavoda za zaštitu prirode RH znaju moje mišljenje o osnutku rezervata za dupine u Jadranu. Naime, nikada Zavod nije zatražio moje mišljenje niti mišljenje bilo kojeg mog suradnika (dva sveučilišna profesora, tri doktora znanosti, pet magistara znanosti te većeg broja studenata volontera) koji se već niz godina bavimo proučavanjem dupina u čitavom hrvatskom dijelu Jadrana (od Savudrijske vane do otočića Galijula južno od Palagruže) o osnivanju rezervata za dupine. Članovi Zavoda se koriste samo podacima iz članaka koje su napisali pojedini novinari, iako moram istaknuti da je ovaj posljednji članak Vašeg novinara Branka Šuljića vrlo precizno prenio naša razmišljanja o predloženom rezervatu za dupine. Da su htjeli, članovi Zavoda su i iz članka »Ne postoji lošinjsko-creska populacija dupina« mogli dosta saznati o našim istraživanjima. Oni i taj kratki članak o našim istraživanjima krivo prikazuju te pišu: »... jer nije moguće izvršiti kvalitetno praćenje dupina, tj. uočiti njihovu zastupljenost i rezidentnost na tom području samo promatranjem iz aviona u nekoliko navrata«, a u članku jasno piše da su dupini praćeni i na neki drugi način. Navođenjem u članku samo nekoliko konkretnih opažanja kada u predviđenom području nije boravio niti jedan dupin željelo se pokazati da dupini u tom po-

Foto Anthe

PROF. DR. HRVOJE GOMERČIĆ, ZAVOD ZA ANATOMIJU, HISTOLOGIJU I EMBRIOLOGIJU, VETERINARSKI FAKULTET SVEUČILISTA U ZAGREBU:
»NE POSTOJI LOSINJSKO-CRESKA POPULACIJA DUPINA« (4)

Nikada Državni zavod nije zatražio moje mišljenje

koji su im na raspolaganju i u njihovom Zavodu i u Upravi za zaštitu prirode Ministarstva kulture RH, koje su trebali proučiti prije zauzimanja stava o proglašenju rezervata za dupine. Da su pročitali samo dio pristupačne im naše znanstvene literature o dupinima u Jadranu, znali bi da se naša istraživanja temelje na tri osnovne metode rada, a to su: 1) ne samo kako navode »promatranje iz aviona u nekoliko navrata«, nego sustavno pretraživanje čitavog hrvatskog dijela Jadrana iz malih zrakoplova; i 2) sustavno praćenje dupina iz istraživačke brodice. Cilj obje metode je da se utvrdi ukupni broj dupina, njihova prostorna i vremenska rasprostranjenost

gađivalima iz morskog okoliša.

Usput budi rečeno, da naše mišljenje, a niti mišljenje šire struke o osnivanju rezervata za dupine uz otok Lošinj nikada nitko nije tražio, a prijedlog nikad nije bio ni spomenut na dosada održanim znanstvenostručnim skupovima (npr. ni na posljednjem Hrvatskom kongresu biologa održanom ujesen prošle godine). Stoga možemo smatrati da prijedlog o osnutku rezervata svjesno nije htio biti prikazan stručnoj javnosti te da ga je provodila skupina okupljena u udruzi građana »Plavi svijet« i pojedini činovnici iz državnih tijela. Naše mišljenje o osnivanju rezervata prvi su puta zatražili 28. kolovoza 2006. iz jedne tvrtke s otoka Lošinja i 20. studenoga 2006. iz Gradskog vijeća grada Mali Lošinj. Kasnije su se za ovaj problem zainteresirali i pojedini novinari.

Otvoreni za sve rasprave

O potrebi i svrsishodnosti ili nesvrshodnosti osnivanja posebnog rezervata za dupine uz otok Lošinj ovom prilikom ne mogu detaljno pisati zbog skučenosti prostora, te ću se jedino osvrnuti na osnovni i jedini argument koji je naveden u članku ravnatelja Državnog zavoda, a koji prema tom članku govori u prilog proglašenja rezervata. Međutim, ističem da sam i ja i svi moji suradnici koji istražujemo dupine u čitavom hrvatskom dijelu Jadrana potpuno otvoreni za svaku vrstu rasprave o istraživanju i zaštiti dupina bilo sa stručnjacima, novinarima ili »širokim narodnim masama«. Posebno bismo voljeli to razmotriti sa stručnjacima Državnog zavoda jer vjerujem da su nekritički podlegli vrlo jakoj medijskoj istaknutosti udruge »Plavi svijet« iz Velikog Lošinja, kao i vjerojatno nekih drugih »zelenih udruga«.

I na kraju, nekoliko riječi o »argumentima« koje iznosi ravnatelj Zavoda za zaštitu prirode. Prije toga upućujem čitatelje da pažljivo pročitaju članak Vašeg novinara »Ne posto-

je lošinjsko-creska populacija dupina« u kojem je izneseno mnogo naših argumenata koji govore protiv osnivanja tako malog rezervata za dupine i to baš na tom mjestu. Ni jedan od tih argumenata Državni zavod ne pobija, niti uopće spominje, nego iznosi po njima vjerojatno najvažniji argument za osniva-

nje rezervata (vjerojatno najvažniji jer ga u tom relativno kratkom tekstu čak dva puta ističe), a to je: »... ali akvatorij Lošinja i Creska je najduže i najsustavnije istraživao, pa je prema tome zasad jedino područje u Jadranu koje ima osnove za proglašenje zaštićenim«.

Istraživanja se provode od početka 80-ih

Prije svega nije točna tvrdnja da je predloženo područje »najduže i najsustavnije istraživano u smislu populacije dobrog dupina« jer mi sustavna istraživanja morskih sisavaca, uglavnom dobrih dupina provodimo u čitavom hrvatskom dijelu Jadrana već od početka 80-ih godina prošloga stoljeća, što bi djelatnici Zavoda trebali znati jer imaju sve naše objavljene članke od kojih je prvi iz godine 1982. Osim toga, nevjerojatno je da djelatnici Zavoda kao glavni kriterij za predlaganje nekog zaštićenog područja imaju dužinu i sustavnost istraživanja u nekom području, kao što je navedeno u dopisu ravnatelja Zavoda. Za proglašenje nekog područja zaštićenim postoje neki drugi kriteriji (prema zakonu o Zaštiti prirode: »(1) Posebni rezervat je područje kopna i/ili mora od osobitog značenja radi svoje jedinstvenosti, rijetkosti ili reprezentativnosti, ili koje stajalište ugrožene divlje svojte, a osobitog je znanstvenog značenja i namjene«). Međutim predloženo područje, prema dosada objavljenim znanstvenim rezultatima ni po čemu nije »od osobitog značenja«, posebno ne za dupine, te se ni po čemu ne razlikuje od npr. akvatorija sa zapadne strane otoka Lošinja ili Riječkog zaljeva. To područje ni u kom slučaju nije stanište dobrih dupina, nego je samo mali dio njihovog staništa. Uz to, netočno citirajući novinara općenito utvrđuju da se do kvalitetnih rezultata ne može doći »samo promatranjem iz aviona u nekoliko navrata«. Na osnovi ovakvog nepotpunog citata zaključuju »... nije moguće izvršiti

kvalitetno praćenje dupina...«. Međutim, u tekstu novinara je potpuno jasno napisano: »... kao primjer navodimo naša avionska istraživanja...« a dalje se navode i neka od ostalih istraživanja koja se provode u tu svrhu, ali ih iz Državnog zavoda prešućuju.

Dvije paušalne tvrdnje

I još o dvije potpuno paušalne tvrdnje iz dopisa ravnatelja Zavoda, koji uopće ni na koji način ne argumentira, a to su: 1) »... je na temelju rezultata dosadašnjih istraživanja utvrdilo da je područje vrijedno za zaštitu i shodno tome predložilo zaštitu u kategoriji posebnog rezervata u moru« - pitamo se kojih istraživanja i kojih rezultata istraživanja? 2) Želja nam je da u Jadranu identificiramo sva područja značajna za hranjenje i razmnožavanje dupina i ustanovimo mrežu zaštićenih područja - svakako hvalje vrijedna želja Zavoda samo jesu li na bilo kakav objektivni znanstveno-stručni način utvrdili da se to odnosi baš na područje predloženo rezervata?

I u posljednjem odlomku članka koji potpisuje ravnatelj Državnog zavoda ništa ne piše o argumentima za i protiv tog rezervata, već me se pokušava poluistinama i lažnim konstrukcijama prikazati kao nekompetentnu osobu. Naime, tvrde da ja navodim da u Hrvatskoj imamo mnogo znanstvenika koji se bave dupinima. Međutim, iz posljednje rečenice Vašeg novinara jasno proizlazi da ja smatram da u Hrvatskoj imamo mnogo znanstvenika »... koji se bave biologijom i istraživanjem Jadrana i njegove biocenozе...«, što ne znači da se bave dupinima. Ipak, istinito je što u drugom dijelu te rečenice pišu: »...jer se problematikom dupina u Hrvatskoj bavi tek nekoliko znanstvenika«, ali opet prešućuju da su gotovo svi, tih tek nekoliko znanstvenika, redom članovi našeg istraživačkog tima, u čije ime i pišem ove retke, navodi prof. dr. Hrvoje Gomerčić.

Hrvoje Gomerčić

Nisu zatražili niti mišljenje mojih suradnika (dva sveučilišna profesora, tri doktora znanosti, pet magistara znanosti te većeg broja studenata volontera) koji se već niz godina bave proučavanjem dupina u čitavom hrvatskom dijelu Jadrana, od Savudrijske vane do otočića Galijula južno od Palagruže

Gdje je Bojana Genov uočila moj prezir

U vezi s drugim člankom pod naslovom »Dupini su zaštitni znak otoka Lošinja« ističem da sam o ulozi nevladinih udruga građana već nešto spomenuo u gornjem tekstu. Gdje je gospođa Bojana Genov uočila moj prezir prema činjenici da je prijedlog zaštite došao iz udruge građana? Ja sam samo izrazio čuđenje i ukazao na neuobičajenost da se prijedlog tako agresivno putem medija nameće, a prihvaća od strane Državnog zavoda bez stručne i znanstvene valorizacije. U članku je navedeno da ne ulaze u moje stavove koji tvrde da je rezervat nepotreban, ali je članak napisan u ime čak sedam udruga građana čije je mišljenje valjda zbog tog velikog broja mjerodavno, iako vjerojatno neki od članova tih udruga niti ne znaju što su dupini. Ipak, iznose tvrdnju: »Time je profesor Gomerčić također u proturječnosti sa samim sobom jer je već predlagao drugi lokalitet za zaštitu.« Bilo bi dobro da su naveli gdje su čuli ili pročitali takav moj prijedlog za zaštitu drugog određenog lokaliteta! Međutim, ističem da sam još godine 1989. na IV. konferenciji o zaštiti Jadrana predlagao da se u našem dijelu Jadrana zaštiti barem vrsta obični dupin, koji je danas izumro u Jadranu.

druću ne žive trajno niti pretežno, nego u njemu samo ponekad borave, slično kao i u ostalim dijelovima Jadrana.

Nisu proučili naše radove

Ako članovi Zavoda nisu u stanju dobro pročitati i shvatiti srž kratkog članka Vašeg novinara, onda se zaista ne može niti očekivati da su proučili gotovo stotinu naših radova o istraživanju dupina u Jadranu,

u hrvatskom dijelu Jadrana; 3) sustavno prikupljanje svih trupala uginulih dupina u svim dijelovima Jadrana i njihova laboratorijska obrada (do sada je pregledano preko 150 jedinki različitih vrsta). Laboratorijska istraživanja (morfološka, toksikološka, genetska) su obavljena s ciljem da se utvrdi vrsta, spol, starost, zdravstveno stanje, način prehrane, reproduktivno stanje i onečišćenost za-